

Sivistysvaliokunta

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämismuuttamisesta

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Muu asia: Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämismuuttamisesta (M 6/2020 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten perustuslakivaliokunnalle. Määräaika: 25.3.2020 klo 11.00 mennessä.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anne-Marie Brisson, opetus- ja kulttuuriministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eerikki Nurmi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Mika Tammilehto, opetus- ja kulttuuriministeriö
- pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen, Opetushallitus
- johtaja Matti Lahtinen, Opetushallitus

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää käsiteltävänä olevaa asetusta varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämismuuttamisesta (126/2020) muuttamisesta erittäin tarpeellisena, koska sillä poistetaan asetuksen 3 §:n 4 momentissa ollut tulkinnanvaraisuus kriittisten ammattiryhmien määrittelyä koskien, mihin sivistysvaliokunta kiinnitti launnossaan (SiVL 2/2020 vp) huomiota. Valiokunta tunnistaa kuitenkin edellä mainitun kriittisten alojen määrittelyn tarpeen ja pitää tärkeänä, että jatkoa ajatellen yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiset alat tullaan vielä arvioimaan ja määrittelemään riittävällä tarkkuudella.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä tehdä kaikki voitava ihmisten suojelemiseksi koronaviruksen tartuntojen lisääntymisen estämiseksi. Tämä asettaa vaatimuksia myös opetuksen järjestämiseen

Valiokunnan lausunto SiVL 3/2020 vp

kouluissa, joissa lapset ja koulun henkilökunta ovat kanssakäymisessä toistensa kanssa. Tämän vuoksi valiokunta pitää asetusta ja sen mukaisten toimien toteuttamista välttämättöminä.

Valiokunta toteaa, että asetuksen perustelumuistiossa käsitellään rajoitusmahdollisuuksien tekemistä tartuntojen ehkäisemiseksi, mutta katsoo, että perustelumuistiossa olisi ollut tarpeellista esittää arvio siitä, miten asetuksessa opetuksen järjestäjille säädetyt mahdollisuudet rajoittaa maksuttomaan opetukseen kuuluvia palveluja ovat tarpeen välttämättömien opetuspalvelujen turvaamiseksi siten kuin valmiuslain (1552/2011) 109 §:n 2 momentissa edellytetään. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa kouluateriaa ja opiskeluhoollon palveluja koskeviin huomioihinsa perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa (SiVL 2/2020 vp) ja uudistaa siinä esittämänsä tarpeen arvioida em. asiat.

Rajoitukset opetuspalveluihin säädetään nyt käsiteltävänä olevassa asetuksessa siten, että opetuksen järjestäjälle annetaan mahdollisuus tehdä omalla päätöksellään eräitä asetuksessa määriteltyjä poikkeuksia opetuksen järjestämiseen. Rajoitukset eivät kuitenkaan koske esiopetuksen eikä perusopetuksen 1—3 vuosiluokkien oppilaita eivätkä oppilaita, joilla on erityisen tuen päätös tai jotka ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Valiokunta pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että asetuksella annetaan opetuksen järjestäjille mahdollisuus järjestää toiminnat paikalliset olosuhteet ja oppilaiden tarpeet huomioon ottaen parhaalla mahdollisella tavalla. On tärkeää, että opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus antavat opetuksen järjestäjien tarvitseman riittävän ohjeistuksen ja tuen paikallista päätöksentekoa varten.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kotiin etäopetukseen asetuksen nojalla määrättyjen tai tässä poikkeustilanteessa vanhempien aloitteesta etäopetukseen siirtyvien oppilaiden opetus on perusopetuslain mukaista opetuksen järjestäjän antamaa opetusta, ei oppilaiden huoltajien vastuulla olevaa ns. kotiopetusta. Valiokunta korostaa, että myös käsillä olevissa poikkeusoloissa oppivelvollisuus on voimassa.

Opetuksen järjestäjien tulee informoida oppilaiden huoltajia riittävästi, jotta heillä on tieto poikkeusolojen opetusjärjestelyistä. On tärkeää, että perheitä opastetaan tekemään koululle ilmoitus oppilaan kotiin etäopetukseen jäämisestä, jotta koulussa osataan ottaa tämä huomioon opetuksen järjestämisessä ja oppilaiden poissaolojen seuraamisessa (POL 26 §:n 2 momentti).

Valiokunta korostaa, että etäopetuksen järjestäminen perusopetuksessa on uusi asia, sillä perusopetuslaissa ei siitä säädetä. Kouluissa on ryhdytty toteuttamaan ammattitaitoisten opettajien ja muun henkilökunnan voimin erilaisia ratkaisuja etäopetuksen toteuttamiseksi, ja valiokunta pitää tärkeänä, että tästä syntyneitä kokemuksia seurataan aktiivisesti ja tietoa hyvistä käytännöistä jaetaan kaikkien käyttöön.

Valiokunta pitää ehdottoman tärkeänä, että myös etäopetuksessa olevat oppilaat ja heidän huoltajansa saavat tarvitsemansa tuen lasten oppimisen jatkumiseksi mahdollisimman hyvin myös kotioloissa. Lasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota opetustoimen sekä mm. sosiaali- ja terveystoimen sekä nuorisotoimen kanssa. Samoin valiokunta korostaa huolehtimista siitä, että oppilaat saavat riittävän oppimisen ja koulunkäynnin tuen tilanteen normalisoiduttua.

Valiokunnan lausunto SiVL 3/2020 vp

Valiokunta painottaa, että opetuksen järjestäjät kannustavat kaikkia perheitä, jotka vain suinkin pystyvät, ottamaan lapsensa tässä poikkeustilanteessa kotiin etäopetukseen niissä tapauksissa kuin se suinkin on mahdollista. Poikkeuksellinen tilanne ja siitä selviäminen vaativat kaikkien yhteisiä ponnisteluja.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sivistysvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 25.3.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikko Ollikainen r
varajäsen Noora Koponen vihr
varajäsen Johan Kvarnström sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen